

Zubac, Prenjski
Matterhorn
Foto E. Colaković

se našle sledi v Lupoglavu. Vsako upanje, da bi se bili alpinisti zatekli v katero od prenjških vasic, je šlo po vodi. Junija se je vse iskanje strnilo na ožje področje Lupoglava. 13. junija so vzhodno od tega vrha našli oprtnike. Bilo je le še vprašanje časa, kdaj bodo naleteli na ostanke alpinistov. 21. junija so našli Zija, 4. julija Ilijo, 7. julija pa Milorada. Vsi so ležali v Barnem dolu na jugozahodni strani Lupoglava. Niso se ločili drug od drugega. Dilbera in Stjepanovića so pokopali kar tam 11. julija, Zijatovića so prenesli v Sarajevo.

Fotoaparati in posnetki v njem, najdeni pri Stefanoviću, so pomagali rekonstruirati največjo tragedijo v zgodovini bosansko-hercegovskega alpinizma.

Vsako leto se mladi in stari alpinisti napotijo v vas Grabovčići in se pogovore z vaščani, ki so jim pomagali iskati ponesrečene tovariše. Poklonijo jim skromne darove in odidejo k pastirskim kočam. Tam pa jih zagrnejo spomini. Tudi letos smo povasovali v Barnem dolu, 14. februarja 1977. Kako hitro teko leta!

NA OKREŠELJ LETA 1912

DR. ERVIN MEJAK

Rodil sem se v prijaznem mestecu, v Slovenski Bistrici pod Pohorjem. Starše sem zgodaj izgubil in zame sta skrbela sestra Vera, pa svak Ignacij Založnik, znan javni delavec v boju zoper bistriško nemškutarijo, o čemer je pisal pred leti v »Večeru« zvesti planinec in sotrudnik PV odvetnik dr. Avgust Reisman.

Že zgodaj sva s svakom zahajala v planinski svet. Večkrat sva bila v Tinjah, v Visolah, kjer je preživel zadnja leta svojega življenja zaslužni politični delavec dr. Josip Vošnak, tudi pokopan je na visolskem pokopališču —, pa v Šmartnem na Pohorju. Po teh izletih sva se ob nedeljah spustila na daljše ture na Pohorje k Trem kraljem (Vrh) in k Arehu pa na Boč. Tako sem se navadil hoditi v gore in jih vzljubil. Hrepenenje po gorah me ni minilo nikoli. Kot vojak v prvi svetovni vojni sem bil na fronti visoko v tirolskih gorah. Ni bilo lahko, a tiste gore so bile kljub vojaški suknji lepe.

V začetku leta 1912 sem se preselil s svojima skrbnikoma v Celje. S svakom sva najprej obredla bližnje hribe, nato pa sva začela zahajati v Savinjske planine, večinoma peš.

Poleti 1912 sva se odločila za pohod na Okrešelj, kjer je savinjska podružnica štiri leta poprej zgradila planinski dom. V petek popoldne sva zapustila Celje in se odpe-ljala z velenčanom do Paške vasi, od tam pa peš po bližnjici odrinila v Mozirje. V znani Goričarjevi gostilni sva prenočila in že zvečer iskala voznika. Posrečilo se nama je

dobiti kmeta, ki naju je zgodaj zjutraj vzela s seboj do Ljubnega. Iz Ljubnega sva v jutranjem polmraku nadaljevala pot do cilja vseskozi peš.

Proti opoldnevu sva vstopila v Logarsko dolino. Bilo je zame veliko presenečenje, saj sem prvič zagledal ta planinski raj. Tu sva počivala kako uro, ne spominjam se več, ali pri kmetu Plesniku ali v Piskernikovem zavetišču, v katerem je toliko let sprejemal številne planince prijazni in skrbni oskrbnik kočje Fort Herle. Zdaj počiva že dokaj let na solčavskem pokopališču.

Po počitku sva odšla po gozdni poti, posuti šestokrat z ostrim grobljem iz hudournika, ki so ga v poznejših letih ukrotili z nasipi in zgradami. Kmalu sva zaslišala šumenje slapa pod Rinko in zagledala vodni pajčolan, zame pravo čudo narave, saj sem kaj takega prvič videl. Tedaj se je začel vzpon, pa ne po lepo zgrajeni gorski poti. Morala sva skoro na vsak korak paziti. Videlo se je, da pot še ni bila shojena. Ustavila sva se med potjo pri izviru Savinje, vsekakor življenjski dogodek zame, saj sem tako prvič sam videl, odkod priteka v Celje ta lepa zelena reka, po kateri so vsako leto dva do trikrat skozi Celje »prihuplali« korajžnji splavarji. Radi smo jim mahali s kapucinskega mostu.

Proti večeru sva prispela na cilj, v Frischaufov dom na Okrešlju, ki je bil zgrajen leta 1908, leta 1958 pa temeljito adaptiran v sodobnejši planinski objekt. Tam v bližini, kjer stoji danes dom, je nemško planinsko društvo zgradilo svojo kočjo leta 1876. Plaz jo je odnesel leta 1907. Naslednje leto je znani planinec Kocbek, šolski upravitelj v Gornjem gradu, postavil na bolj varnem mestu slovensko kočjo in jo imenoval po dr. Johannesu Frischaufu, ki je bil sicer tujec, toda vnet častilec Savinjskih planin, prijatelj Slovencev in Hrvatov.

Oskrbnik naju je prijazno sprejel. V koči sta bila le dva turista. Za hrano v onih časih ni bilo zrezkov in pečenke, temveč enolončnica, krompirjeva juha, žganci, ajdovi in koruzni, in dovolj mleka, saj so se zunaj na pašniku pasle krave. Za pijačo se je dobila tudi pokalica. Pripravljali so jo sodavičarji z razredčenim malinovcem v steklenici in jo zapirali s stekleno kroglico. To je bilo treba s prstom potisniti v grlo steklenice. Glasen »pok« in tekočina se je penila v čašo. Kočo je medlo razsvetljevala petrolejka. Sladko bi bila spala, če naju ne bi bili skoro vso noč vznemirjali polhi, ki so priskakljali s podstrešja skozi odprto okno in švigali sem in tja po postelji, mizici in brskali po nahrbtnikih. Prepodila sva jih in zaprla okno, potem sva jih čula skakati in praskati pod streho. Ti okrešelski polhi. Še zdaj se zvesto drže tega doma!

Vreme je bilo lepo in v nedeljo zjutraj sva se odločila, da greva na Kamniško sedlo. Ko sva prišla najprej na travnik pred domom, naju je pozdravljalo tisoč in tisoč rumenih pogačic. Domačini pravijo tej rožici velika zlatica. Pogačica je zaščiten planinska cvetlica. Danes planinci najbrž to malo upoštevajo, saj je pogačice tam na travniku vedno manj. Ko sva mlela nagromadeni prod pod ostenjem Turške gore, sva zaslišala čuden pisk in nato močan hrup. Pokazala se nama je čudovita slika, meni prvič v življenju: velika družina gamsov se je zagnala iz nizkega borovničja navzgor, piskal pa je vodnik družine. Ustavili so se šele pri Menihu, to je pri samotnem skalnem roglju, ki mu domačini pravijo tudi »cigara«.

Potem sva prišla v ostenje Brane in po slabo izsekani in malo zavarovani stezi sva lezla navzgor, večkrat sva morala kar po štirih. Ko sva prišla do vrha stene in stopila na travnata tla Kamniškega sedla, sva zgledala povsod okrog številne planike, pečnice jim lepo pravijo v Gornji Savinjski dolini. Zdaj na tem kraju že dolgo ni sledu o planikah.

Počivala sva dopoldne v Kamniški koči na Kamniškem sedlu, ki je bila zgrajena leta 1906 in takrat oskrbovana le ob sobotah in nedeljah. V jasnem vremenu sva uživala z roba nad kočjo razgled čez Logarsko dolino v strmine Mrzle gore in še čez na Koroško, pod nama pa je sijal Okrešelj, med Rinkami in Mrzlo goro, Mrzli dol. V Logarski dolini so se pasle Plesnikove krave — v Plestju, bi rekli Solčavani — in dalje zadaj Logarjeve, po solčavsko Logarske. Človeka pa ni bilo nobenega nikjer videti. Kako je danes slika vse drugačna!

Vrnila sva se na Okrešelj, tu prenočila in se drugi dan zopet peš napotila do Ljubnega in nato z istim voznikom do Mozirja, nato pa zopet peš na postajo v Paški vasi.

Tako se je v onih davnih časih — saj je minilo od tega 65 let — hodilo v Savinjske planine. Rad se spominjam te svoje prve poti na Okrešelj, kamor sem prišel najmanj stokrat v poznejših pa do zadnjih let tako rad. Zlasti sem pogosto zahajal tja, ko je bil tam oskrbnik znani Jaka Robnik iz Luč. V bojih leta 1918 in 1919 na Koroškem je bil mitraljezec v moji četi. Pa sva obujala v koči spomine na tiste čase. Jaka Robnik že več let počiva na pokopališču v Lučah, spominjajo se ga radi vsi stari planinci. In ne samo stari in starejši, vsi, ki so ga poznali.

V Celju sem se v slovenski okoliški šoli postavil s svojim pohodom na Okrešelj, saj nihče od mojih sošolcev še ni bil takrat v Savinjskih planinah. Na pobudo našega učitelja Franja Žagarja sem moral podrobno opisati vso pot. Skoro mi niso mogli verjeti, da sem opravil to turo večji del peš.